

Brüssel, 3. november 2023
(OR. en)

14108/23

SPORT 34

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Turvaline spordikeskkond – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Eesistujariik koostas pärast spordi töörühmaga konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud taustdokumendi, mis on aluseks 23.–24. novembril 2023 toimuval nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavale poliitilisele mõttevahetusele.

HISPAANIA 2023. AASTA EESISTUMISPERIOOD – SPORT**TAUSTTEAVE MINISTRITE NÕUKOGU POLIITILISEKS MÕTTEVAHETUSEKS****24. november 2023****Turvaline spordikeskkond**

Sporti peetakse üheks inimeste nii vaimsele kui füüsilisele tervisele kõige kasulikumaks tegevuseks, samuti peetakse seda oluliseks sotsiaalse lõimimise ja kaasamise seisukohast, see hõlmab ka sotsiaalset, isiklikku, majanduslikku ja mainelist mõõdet, eriti võistlusspordi puhul.

Euroopa Liit rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguste austamine, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 2. Euroopa Liidu põhiõiguste harta koondab ELi kodanike kõige olulisemad isikuvabadused ja õigused ühte õiguslikult siduvasse dokumenti.

2021. aasta novembris vastu võetud nõukogu resolutsioonis sätestati Euroopa spordimudeli sellised põhielemendid nagu ühinemisvabadus, püramiidstruktuur, kõrgemale tasemele tõusmise ja madalamale tasemele langemise avatud süsteem, rohujuuretasandi lähenemisviis ja solidaarsus, roll rahvuslikus identiteedis, kogukonna ülesehitamine ja vabatahtlikul tegevusel põhinevad struktuurid. Kooskõlas ELi õiguse asjakohaste sätetega tunnustatakse ka spordi sotsiaalset ja hariduslikku ning kultuuri- ja tervisealast rolli. Lisaks kutsutakse resolutsioonis liikmesriike, Euroopa Komisjoni ja spordiliikumist üles austama ja edendama põhi- ja inimõigusi spordis ja spordi kaudu.

Euroopa spordimudeli väärtused on otseselt seotud kõigi jaoks turvalisema spordikeskkonna tagamisega.

Tervis ja turvalisus on olulised elemendid, mida tuleb arvesse võtta spordist individuaalselt ja kollektiivselt maksimaalse kasu saamiseks. Spordikeskkonna puhul tuleb arvesse võtta mitmeid tegureid, näiteks tehnilised ja logistilised küsimused, sotsiaalsed ja keskkonnaküsimused ning asjaomaste inimeste üldine tervis.

Kõik need tegurid esitavad märkimisväärsed väljakutseid, millega tuleb lähitulevikus toime tulla.

Esimene neist väljakutsetest puudutab turvalist sporditaristut ja -rajatise, kuna spordiga tegelemine ei tohiks ohustada tervist ega turvalisust. Sellega seoses tuleb arvesse võtta mitmeid elemente, nagu osaleja vanus ja spordiala. Spordirajatiste ja -ruumide kavandamisel, projekteerimisel ja haldamisel peaksid esmatähtsad olema hädaolukorra protokollid, samuti ligipääsetavusmeetmed, kestlikkussertifitseerimine ja hooldusraportid. Nende elementidega tegelemine lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis võib avaldada otsest ja positiivset mõju üksikisikutele, edendades samal ajal toetavat ja kaasavat ühiskonda, mis on pühendunud oma kodanike heaolule ja kaitsmisele.

Sotsiaalsest ja kultuurilisest vaatenurgast on rahvarohkete ürituste ja spordivõistluste puhul tervise ja turvalisuse ning meditsiiniliste ja hügieeniaspektidega arvestamine hädavajalik, et spordiga saaks tegeleda turvalises keskkonnas. Turvalisuse seisukohast on oluline roll sellistel struktuursetel elementidel nagu rajatiste kvaliteet, samuti logistikal, korraldusel ja juhtimisel, kui asi puudutab töötajaid ning sise- ja välialasid. Spordis turvalise keskkonna saavutamise võti on turvatöötajate (politsei- ja julgeolekuasutuste) kaasamine.

Võttes arvesse iga liikmesriigi konkreetseid õiguslikke, õigussüsteemiga seotud, kultuurilisi ja ajaloolisi olusid ning kaitset ja turvalisust puudutavate küsimuste eripära ja tõsidust, peab lähenemisviis turvalisele spordikeskkonnale olema terviklik. Sellest tulenevalt tuleks luua tõhusad rahvusvahelised, riiklikud ja kohalikud liidud, et töötada välja integreeritud ja tasakaalustatud institutsioonidevaheline lähenemisviis turvalise spordikeskkonna tagamiseks.

Sellega seoses on kahtlemata üks peamisi väljakutseid rassistliku, ksenofoobse või vaenukõne tuvastamine, ennetamine ja sellele reageerimine. Lisaks võib spordiga seotud vägivald mõnikord levida ka väljapoole spordiüritust ja kujutada endast ohtu laiemale üldsusele. Seetõttu oleks väga kasulik, kui ametiasutused ja turvatöötajad saaksid spordiüritustel riskiprofiilide kohta teavet vahetada. Samuti oleks kasulik investeerida rahvahulga kontrolli all hoidmise, vägivalda ennetamise ja vandalismi teemalistesse koolituskursustesse, et tagada spordi- ja muudel rahvarohketel üritustel turvaline, kaitsev ja külalislahke keskkond.

Spordil on oluline roll kaasamisel ja selliste väärtuste edendamisel nagu koostöö, solidaarsus, õiglus ja demokraatia. Selle lähenemisviisi juurutamine peab algama koolides ning osana laiaulatuslikust turvalisust ja kaitset käsitlevast strateegiast peavad sellega kaasnema piisavad ja proportsionaalsed meetmed, et luua ohutuid, kõigile atraktiivseid spordiüritusi.

Avaliku sektori asutused või pädevad organid peaksid samuti rakendama standardeid või mehhanisme, mille eesmärk on tagada menetluste, protokollide ning kaitse- ja turvasüsteemide tõhusus.

Turvalist spordikeskkonda käsitlevas arutelus on oluline element ka tervis.

Sport toob vaieldamatult tervisele kasu, ent see võib kujutada endast tervisele ohtu, kui seda ei praktiseerita turvalises keskkonnas või kui asjaomane spordiala ei sobi konkreetsele isikule, kes võib selle tagajärjel õnnetusse sattuda, vigastusi saada või haigeks jääda. Nende riskide minimeerimiseks tuleks enne mis tahes uue sportliku tegevuse alustamist läbi viia spordimeditatsiooniline tervisekontroll. See võimaldaks hinnata, kas konkreetne spordiala on asjaomase isiku jaoks sobiv ning tuvastada patoloogiad või terviseprobleemid, mis võivad muuta konkreetse spordialaga tegelemise ebasoovitavaks. Selline tervisekontroll, mille puhul teatavad terviseprobleemid tuvastatakse eelnevalt, vähendaks ka spordiga seotud äkksurmasid. Oleks väga soovitatav, et kõik isikud, kes on füüsiliselt aktiivsed või tegelevad harrastusspordiga, läbiks arstliku kontrolli ning samuti oleks soovitatav muuta selline kontroll kohustuslikuks hooaja alguses ja selleks, et saada luba konkreetse spordialaga tegelemiseks. Tippsportlastel oleks soovitatav läbida ka tervisejälgimisprogramm. Asjakohast arstiabi tuleks pakkuda ka spordirajatistes ja võistluskohtades, eelkõige suurürituste puhul.

Sama oluline on rakendada oskuste ja pädevuse miinimumnõudeid treenerite puhul, kuna neil on muutavas ühiskonnas keskne roll. Seega tuleb treenereid pidada vastutavaks selle eest, et nad tegutseksid osaleja või sportlase huvides ohutult ja eetilisel.

Sotsiaalsest vaatepunktist oleme teinud kindlaks erinevad valdkonnad, milles tuleb turvalise spordikeskkonna tagamiseks tööd teha.

Esiteks, laste sport on oluline laste füüsiliseks, sotsiaalseks, emotsionaalseks ja psühholoogiliseks arenguks. Kui esineb vihjeid seoses väärkohtlemise, ahistamise, vägivalla või füüsilise, psühholoogilise või sotsiaalse agressiooniga, peavad haridustöötajad ja kohalikud omavalitsused tegema laste kaitsmiseks koostööd.

Komisjoni 2019. aasta uuringus, mis käsitleb laste turvalisuse tagamist spordi kontekstis, tehti kindlaks kaks peamist tähelepanu vajavat valdkonda: spordis aset leidva lastevastase vägivalla (sh sellised teemad nagu psühholoogiline väärkohtlemine, kiusamine või ületreenimine, mis on ajalooliselt vähem tähelepanu pälvinud) ning piisavate kaitsemeetmete kontseptualiseerimine; samuti järjepidevamate kaitsestandardite ja -tavade väljatöötamine (nt vajadus asjakohaste juhtimistasandite järele ning sidusrühmade ja praktikute jaoks selgemate suuniste väljatöötamine).

Teiseks, tingimused peavad olema sellised, et kõik puuetega inimesed saaksid spordis osaleda võrdses ja turvalises keskkonnas, võttes arvesse invaspordi vajadusi.

Kolmas valdkond on seotud nii meeste kui ka naiste vastu suunatud seksuaalse vägivalla vastase võitlusega. Kooskõlas turvalise spordikeskkonna tagamise eesmärgiga tuleb kaaluda meetmeid seksuaalse vägivalla ning verbaalse, füüsilise või psühholoogilise väärkohtlemise ja ahistamise vastu võitlemiseks. Selleks, et ennetada väärkohtlemist ja pakkuda turvalist keskkonda iga spordiala puhul, peaksid spordialaliidud koostama vastavad tegevuskavad, võtma kasutusele teavitamiskanalid ja looma asjaomased mehhanismid.

1. Millised on kõige tõhusamad teie riigis võetud turvalise spordikeskkonna tagamise meetmed?
2. Milliseid meetmeid tuleks turvalise spordikeskkonna tagamiseks Euroopa tasandil koordineerida?
